

Tööstusettevõtete uuring 2019

3. aprill 2019

Töötlev tööstus

Eesti suurim majandussektor

- ▶ Eesti toodetud kaupade eksport 10,4 miljardit – 72% kogu kaupade ekspordist
- ▶ ~124 000 töötajat
- ▶ 15,4% SKPst
- ▶ 20% SKP kasvust 2018 tuli töötlevast tööstusest

2018. rekordiline ekspordi aasta

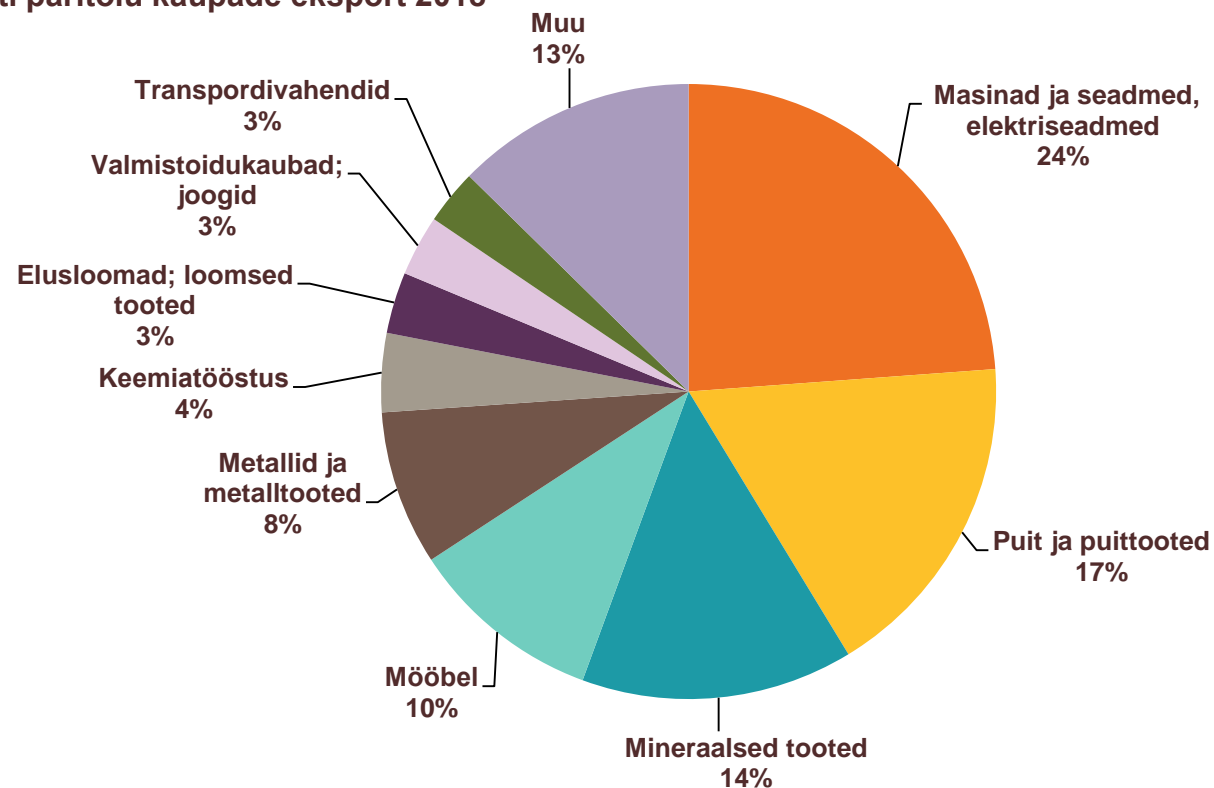
Töötleva tööstuse müügitulu ja ekspordi kasv (2017 vs 2018)

Möödunud aastal suurenes Eesti päritolu kaupade eksport 12% ehk 1,2 miljardi euro võrra (vs 2017 kasv 6%; +630mln).

Enim kasvas Eesti päritolu mineraalsete toodete, puittoodete ning elektriseadmete eksport.

Eesti päritolu kaupade eksport 2018

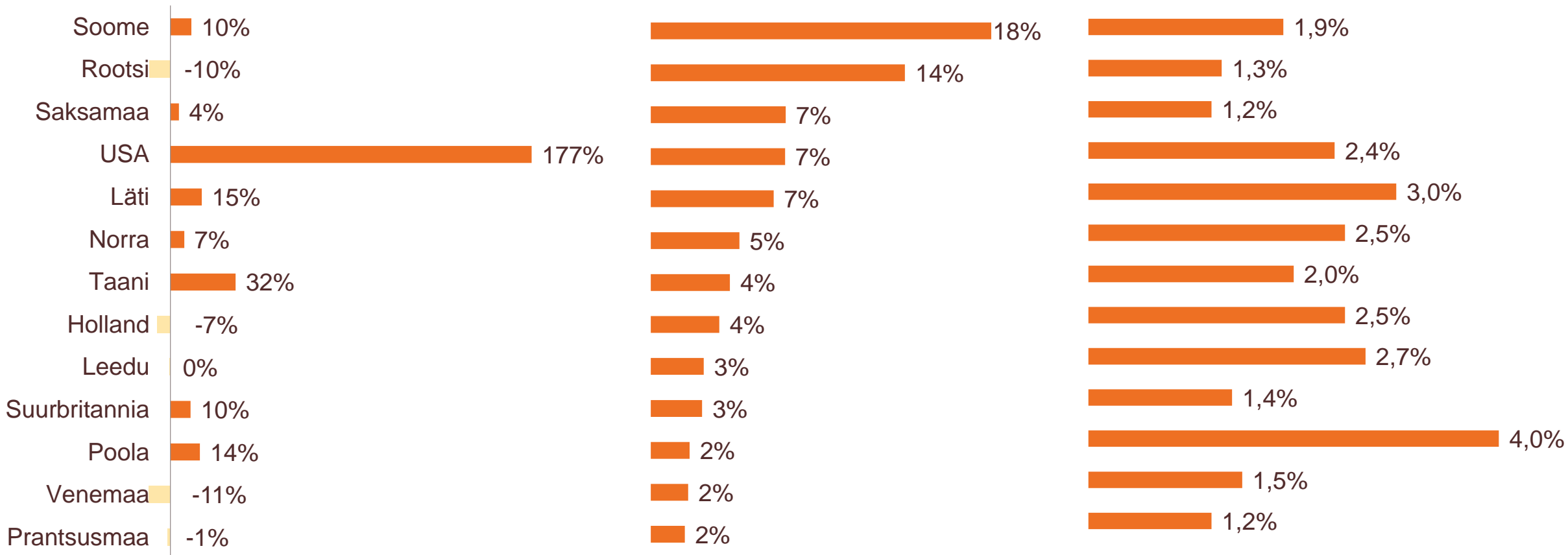
Puit ja puittooted moodustavad **20%** kogu töötleva tööstuse lisandväärtusest.

Sihtturgude kasv aeglustub

2018 Ekspordi muutus %

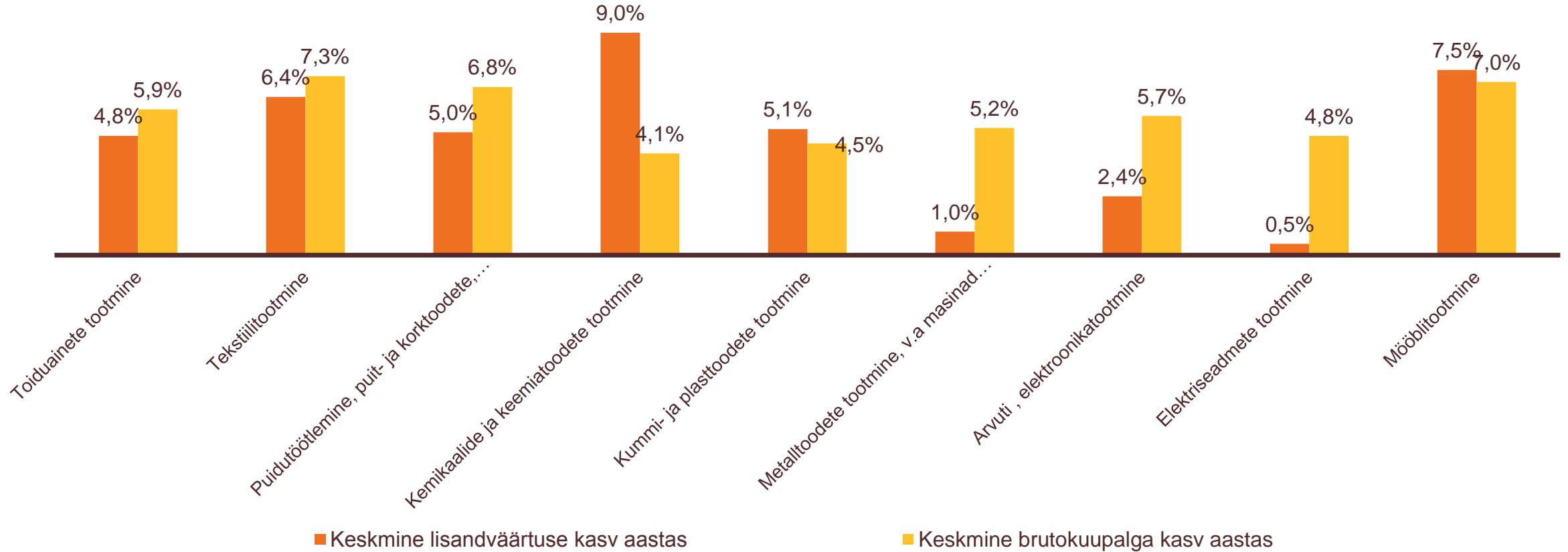
2018 Ekspordi osakaal %

2019 SKP kasv %

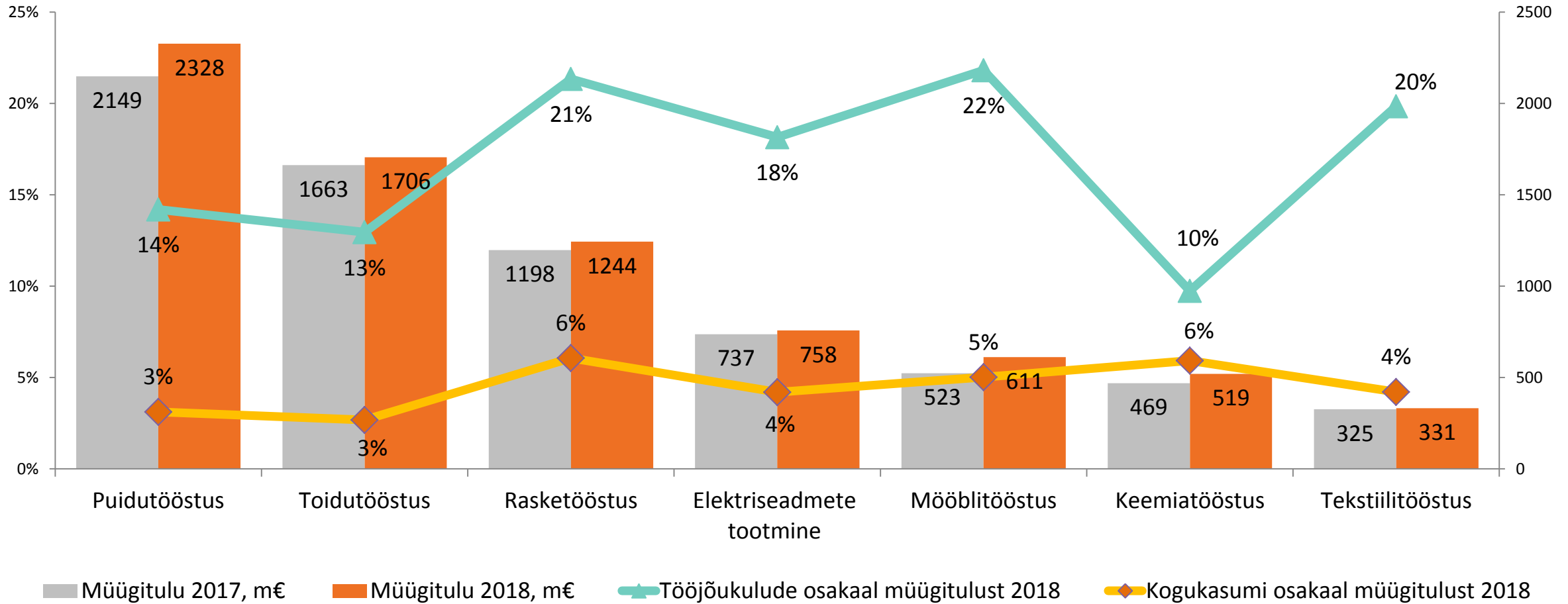
Lisandväärtus

Keskmine lisandväärtuse kasv töötaja kohta ja keskmine brutokuupalga kasv (2014-2017)

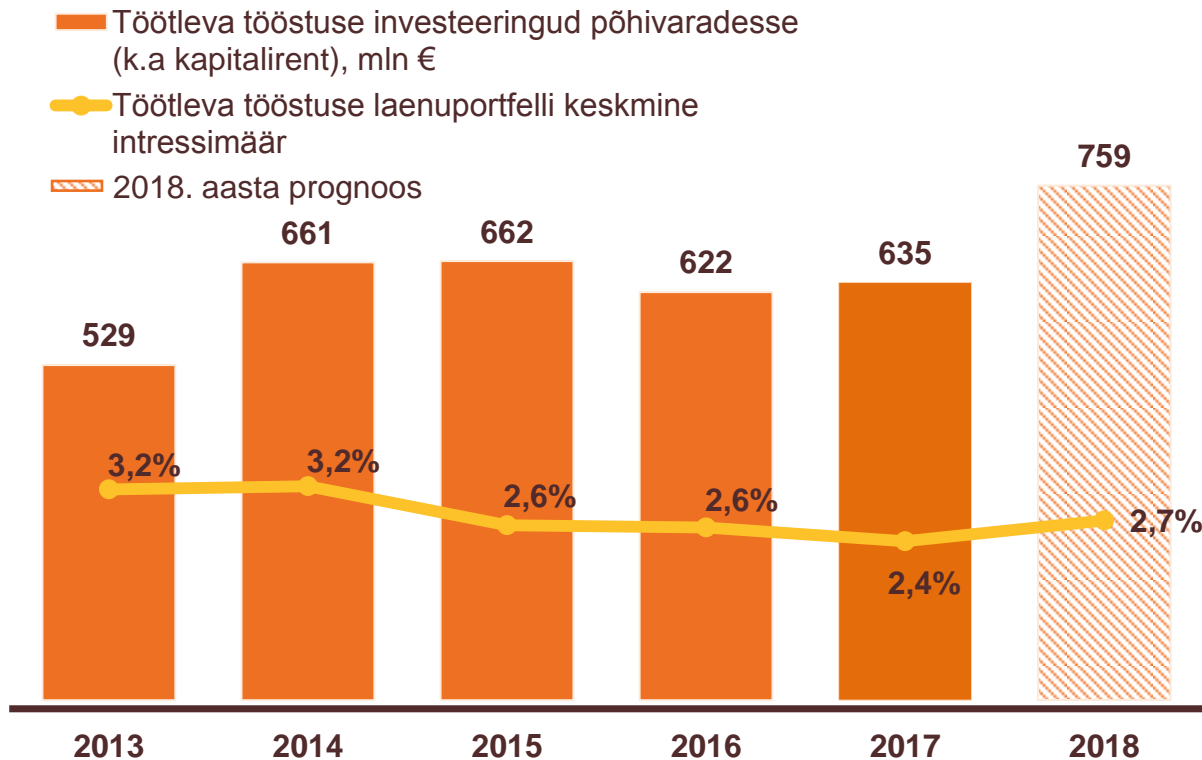

*Lisandväärtus töötaja kohta = (ärikasum + kulum + tööjõukulud)/töötajate arv

Töötleva tööstuse põhinäitajad

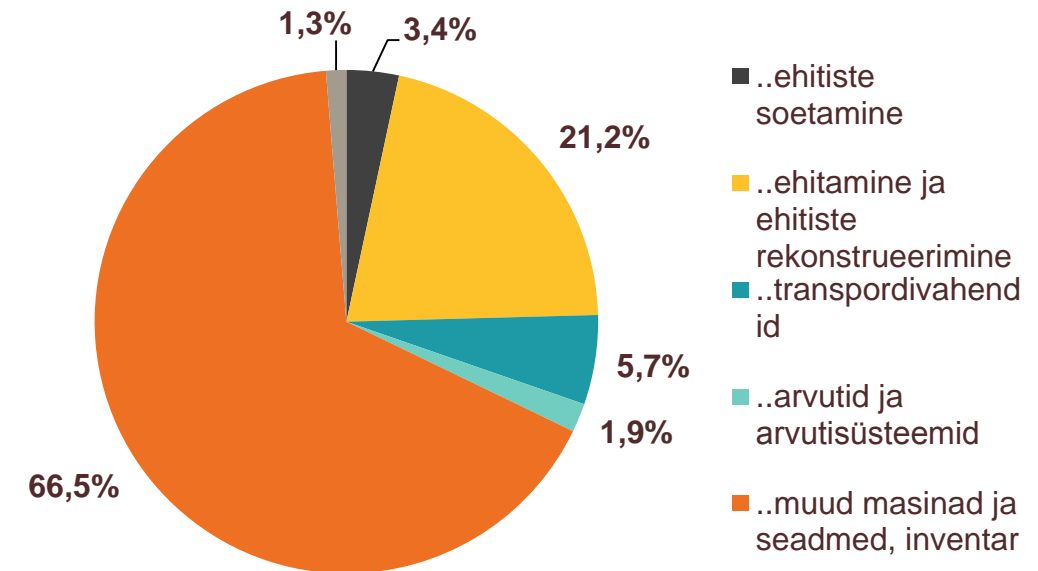

Investeeringute struktuur on muutumas

Sektoritest enim investeerisid töötleva tööstuse, energia- ja kaubandusettevõtted, kes tegid ligi poole ettevõtete koguinvesteeringutest.

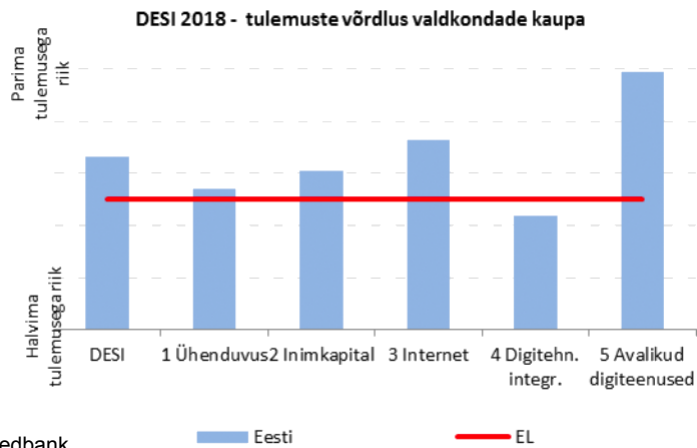
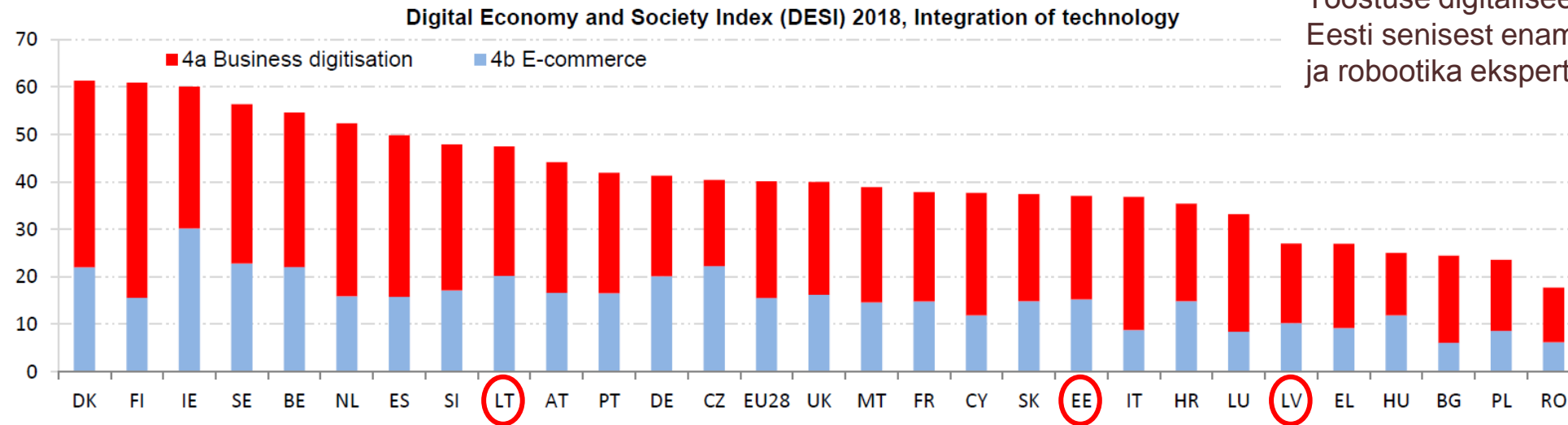
Ettevõtete investeeringud materiaalsesse põhivarasse jooksevhindades (lühiajastatistika) - Töötlev tööstus

Investeeringud arvutitesse ja arvutisüsteemidesse on alates 2010, aastast tõusnud 60%. Investeeringud arvutitarkvarasse ja arenguväljaminekutesse on tõusnud vastavalt 127% ja 292%.

Digitehnoloogia kasutamisel ettevõtetes jääme Euroopa keskmisele alla

Tööstuse digitaliseerimiseks vajab Eesti senisest enam mehhatroonika ja robotika eksperte tööstusesse.

Eesti ettevõtete nõrkusteks

on elektrooniline teabejagamine ning sotsiaalmeedia ja internetis müügivõimaluste kasutamine.

2019. aasta küsitluse tulemused

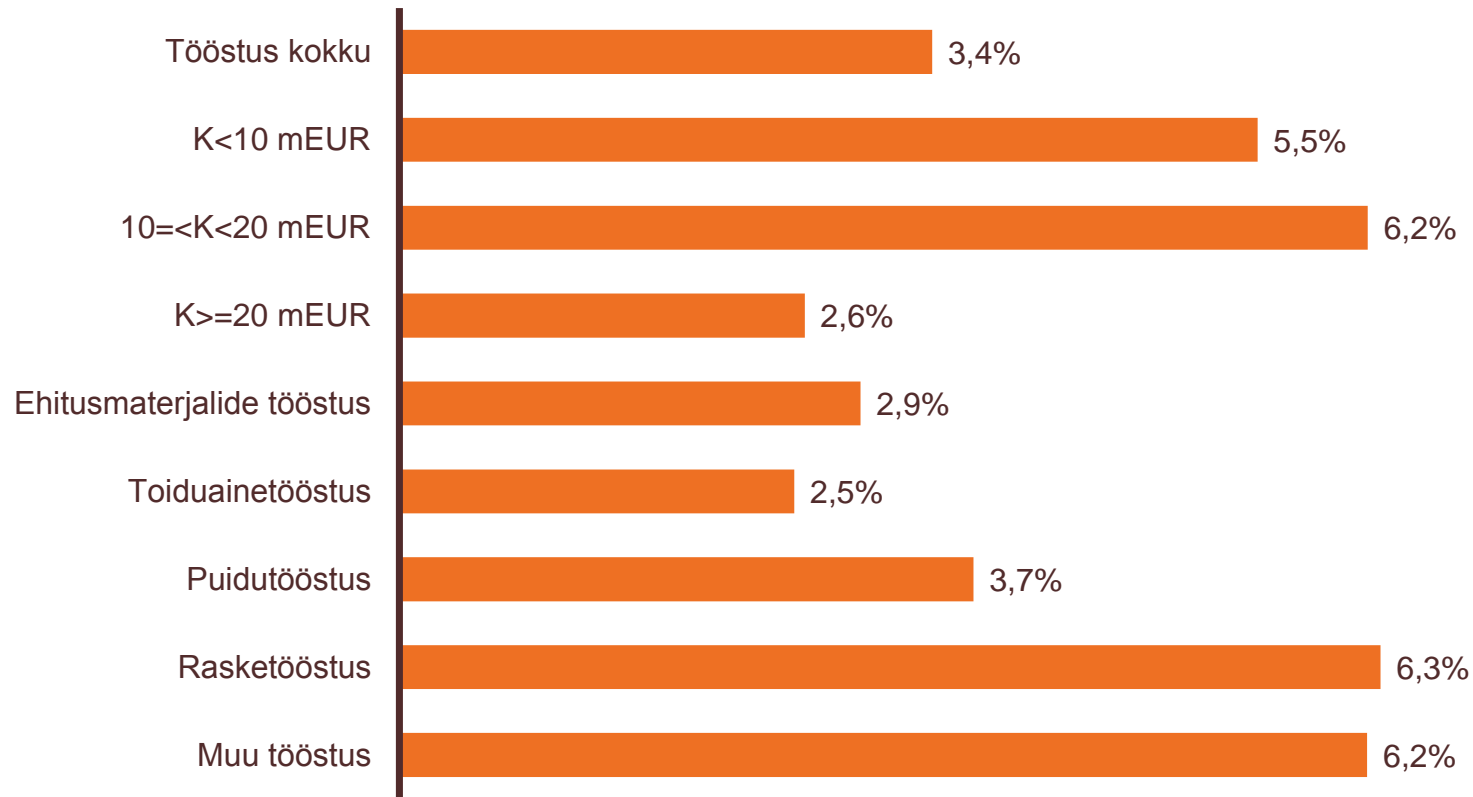
Uuringus osales 288 ettevõtet

22%	Rasketööstus
19%	Puidutööstus
14%	Toiduainetööstus
12%	Ehitusmaterjalide tööstus
33%	Muu (Mööbel, tekstiil, trükk, elektroonika jm)

Käive	3,4+ miljardit
Mediaankäive	3,0 miljonit
51 ettevõtte käive	20+ miljonit
Töötajate arv kokku	25971
Keskmine töötajate arv	90

Madalaim käibekasvu prognoos viimase 8 aasta jooksul

Käibe prognoos

- $\text{Ärikasumi marginaal} = \text{Ärikasum} / \text{käive}$

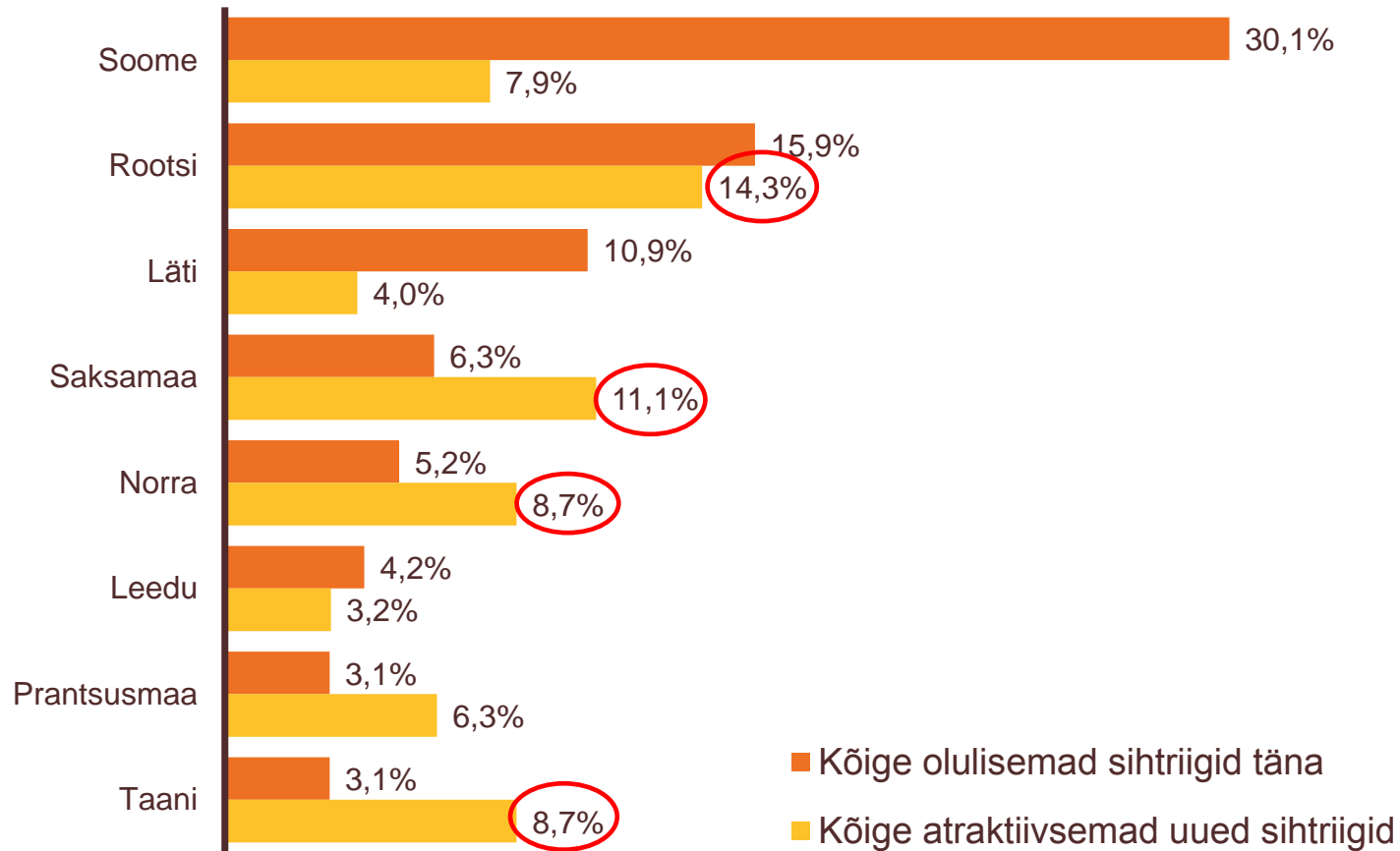
Vastanutest **62% prognoosib käibe suurenemist** (2018, 69%), **27%** (2018, 24%) käibe samaks jäämist ja 11% (2018, 7%) käibe vähenemist.

Suurimat käibekasvu oodatakse masina- ja metallitööstuses (8%) ja muus tööstuses (6,2%), sh trükitööstuses (10%).

84% ettevõtetest prognoosib ärikasumi marginaali suurenemist või samaks jäämist.

Kõige enam prognoositi **ärikasumi marginaali kasvu** 77% toiduainetööstusest ja kõige vähem – 44% ehitusmaterjalide tööstuses.

Kõige olulisemad sihtriigid: Skandinaavia ja Saksamaa

Norra on populaarseim uus sihtturg rasketööstus ettevõtete seas (23%).

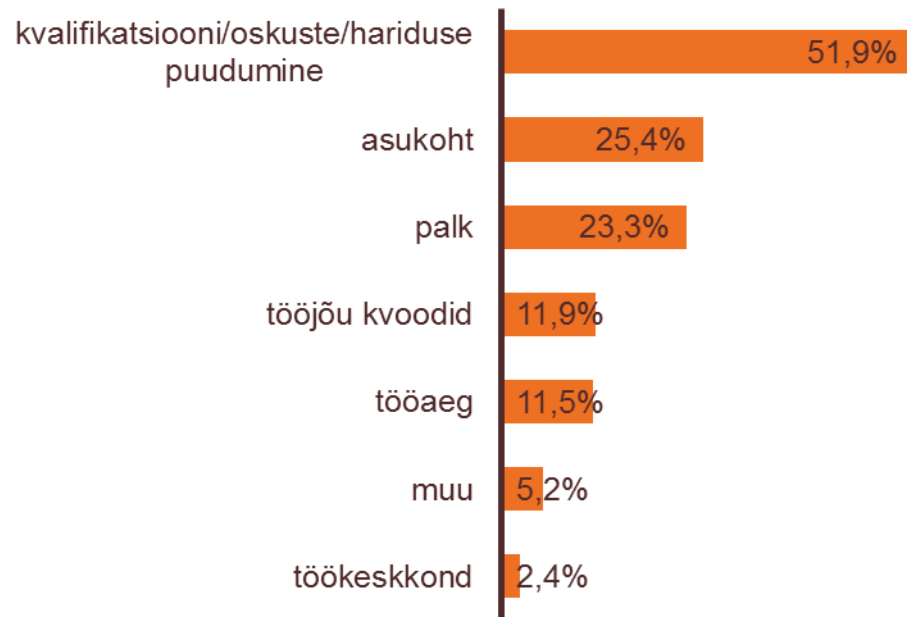
Väiksemate ettevõtete seas on uued populaarsed sihtturud **Norra** (10%) ja **Taani** (8%).

Suurettevõtete seas on lisaks Rootsile populaarne Aasia (peamiselt **Hiina** ja **Jaapan**).

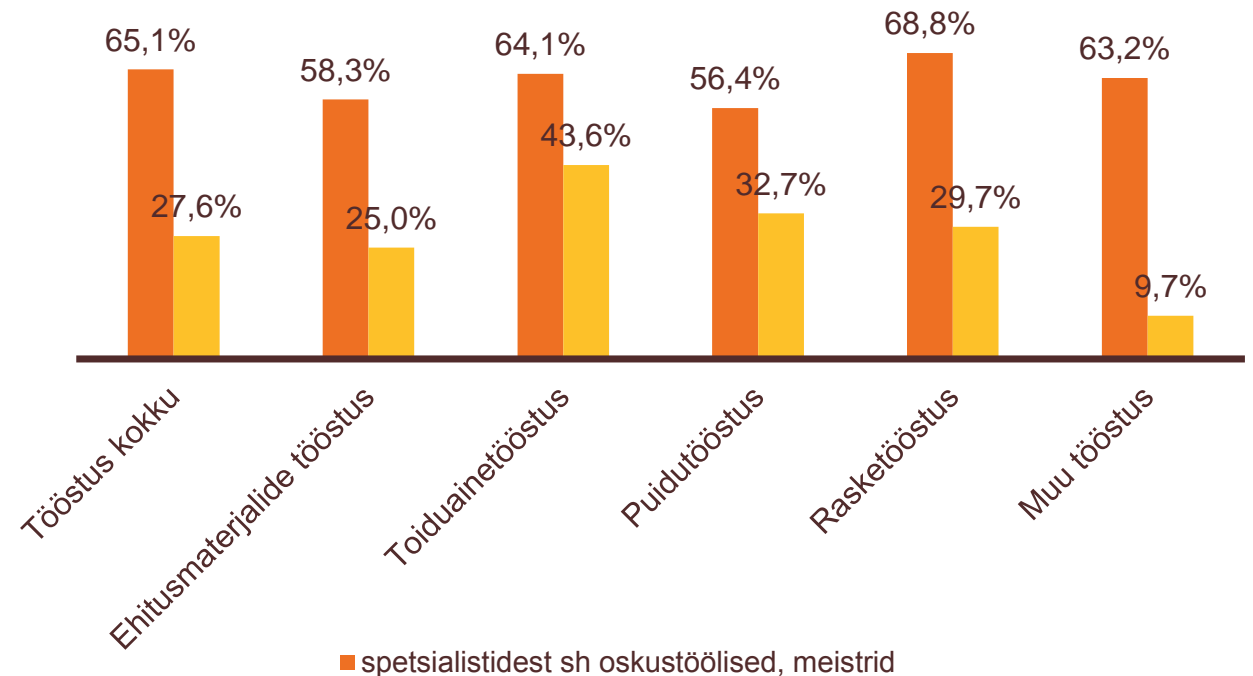
Ettevõtted tõid välja **46 uut sihtriiki**.

Kriitilise tähtsusega – investeringud töötajate kompetentsi ja kvalifikatsiooni tõstmiseks

Takistused töötajate leidmisel

Kellest tuntakse puudust?

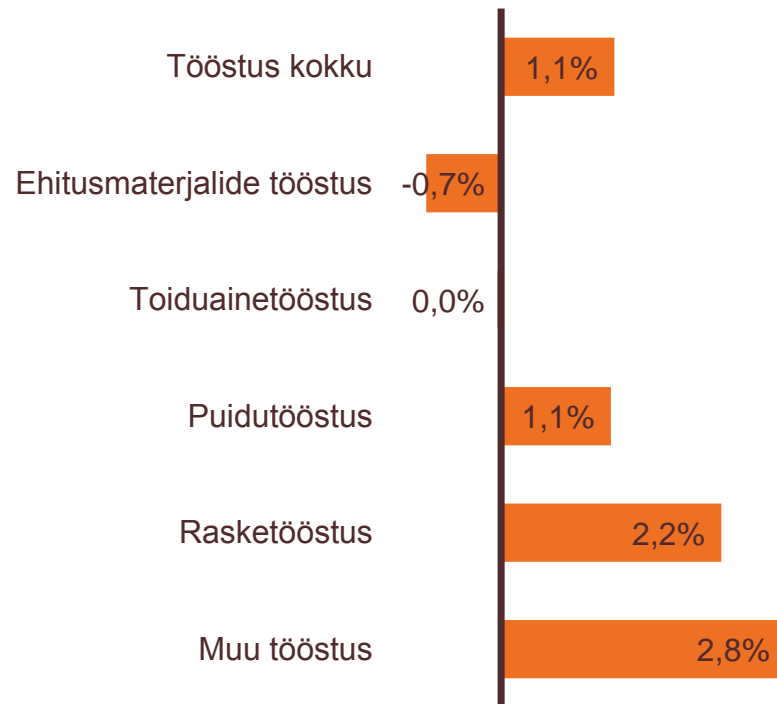

Palgakasv kiireneb

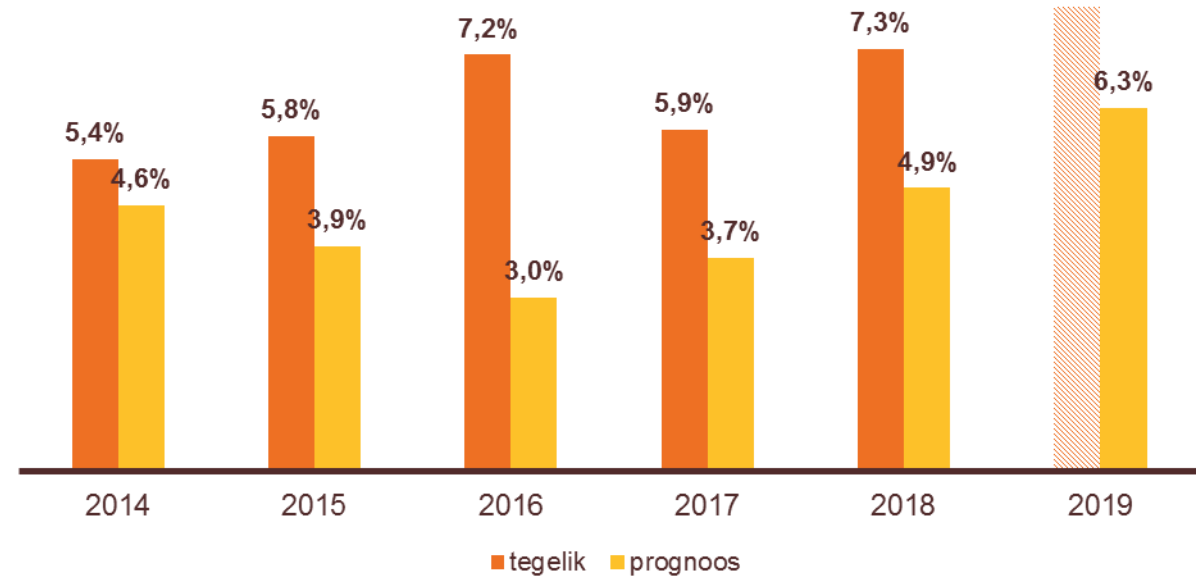
Tööstuse keskmine brutokuupalk 2018 (YoY):

- Eestis 1249€ (+7,3%)
- Lätis 963€ (+10%)
- Leedus 948€ (+9%)

Töõjõu muutus

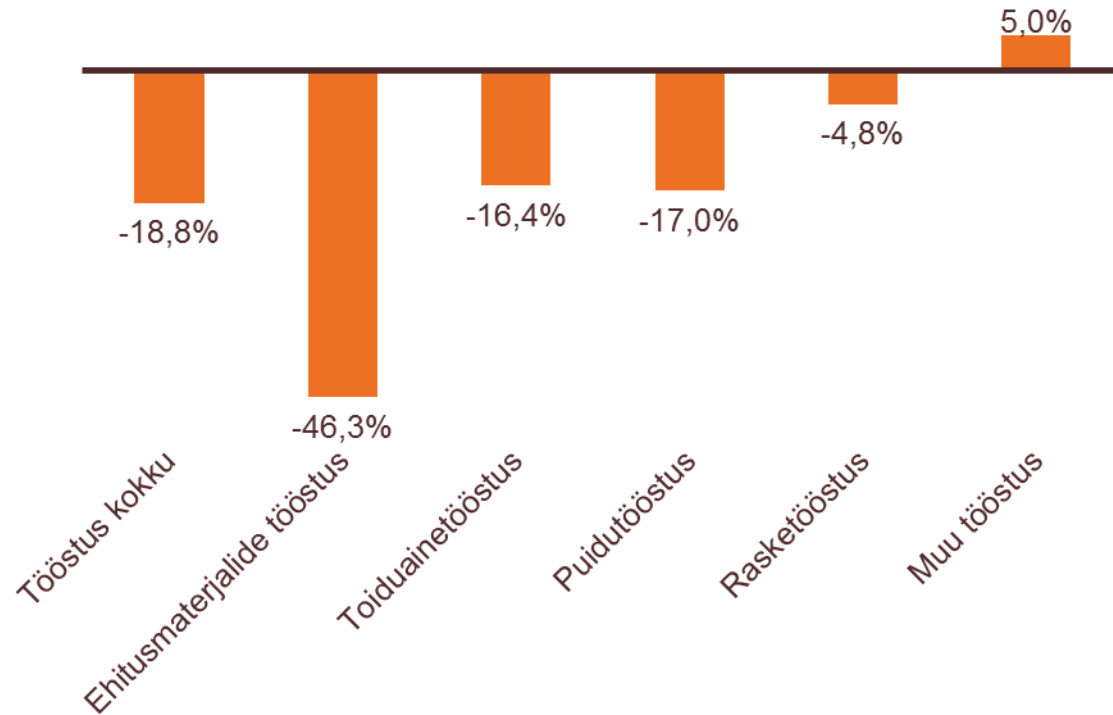
Palgakasvu prognoos ja tegelik kasv 2014-2019

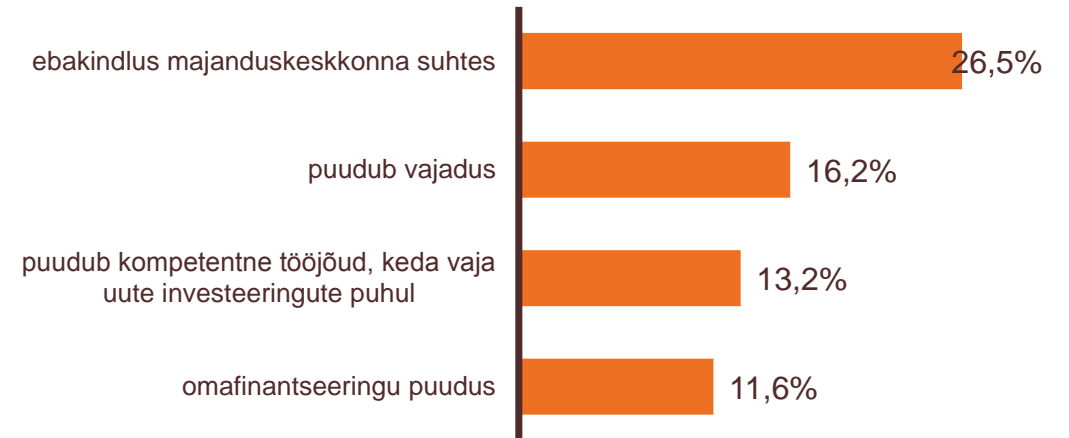
2018 planeeriti palkade kasvuks keskmiselt 4,9%.
Kuidas läks? Brutopalk kasvas 7,3%

(Allikas: Statistikaameti aastastatistika)

Kriisijärgsel perioodil näeme esmakordselt planeeritavate investeeringute olulist langust

Mis hoiab investeeringuid tagasi?

„Eelmisel aastal olid suured investeeringud“

„Investeeringuid hoiavad tagasi muudatused maksupoliitikas.“

„Tootmisvõimsused on enne lisainvesteeringut vaja välja müüa“

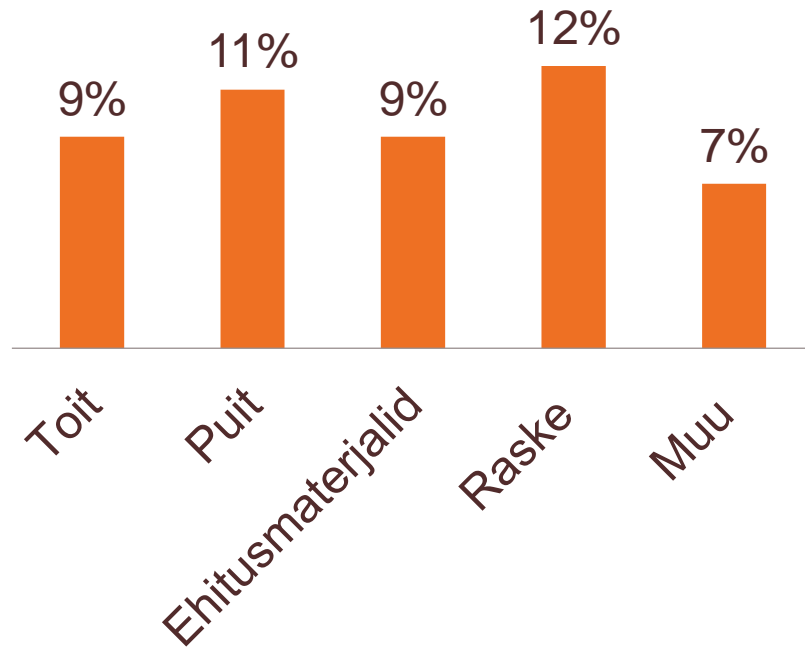
„Kiiremaks kasvuks ei piisa tööjõudu.“

The background of the slide is a close-up photograph of green oak leaves. The leaves are vibrant green and have a distinct lobed shape. They are arranged in a way that creates a dense, textured pattern. The lighting is soft, highlighting the veins on the leaves.

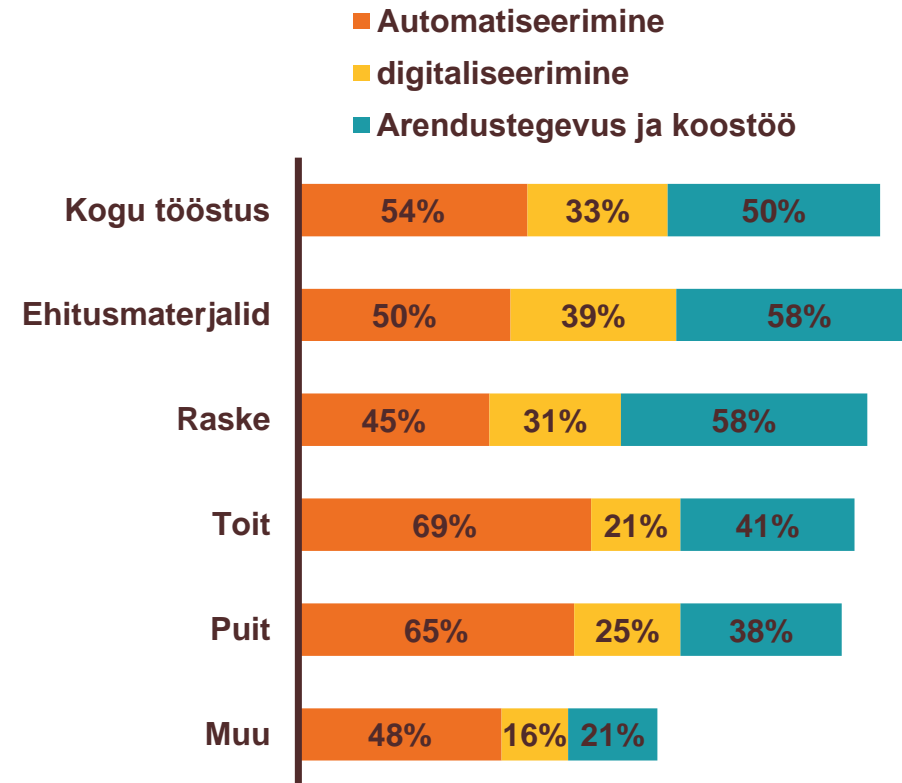
Ettevõtete plaanid konkurentsivõime tõstmiseks

Planeeritud lisandväärtuse tõus 2 aasta jooksul jääb alla palgakasvu prognoosile

Lisandväärtust plaanitakse tõsta 2 aasta jooksul

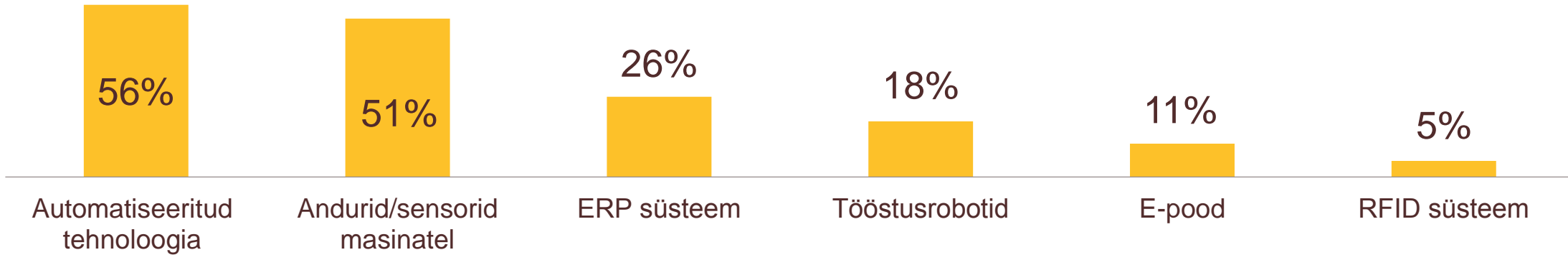
Lisandväärtuse tõstmise vahendid

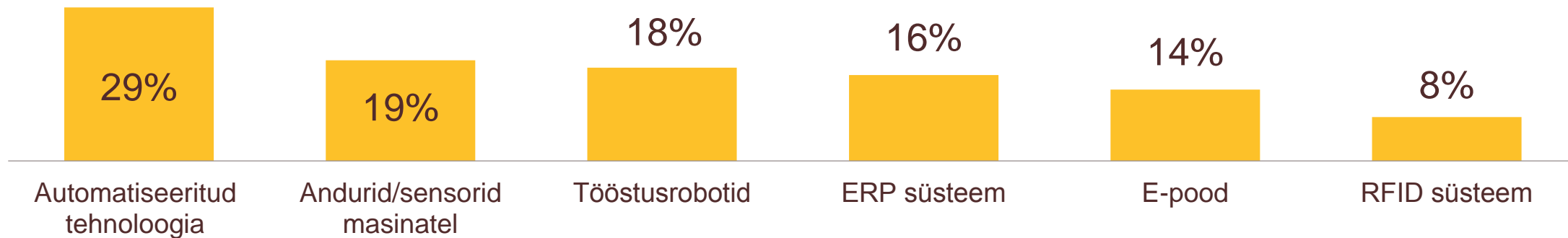
*Lisandväärtus töötaja kohta = (ärikasum + kulum + tööjõukulud)/töötajate ar

Automatiseerimine on fookuses

Täna kasutusel

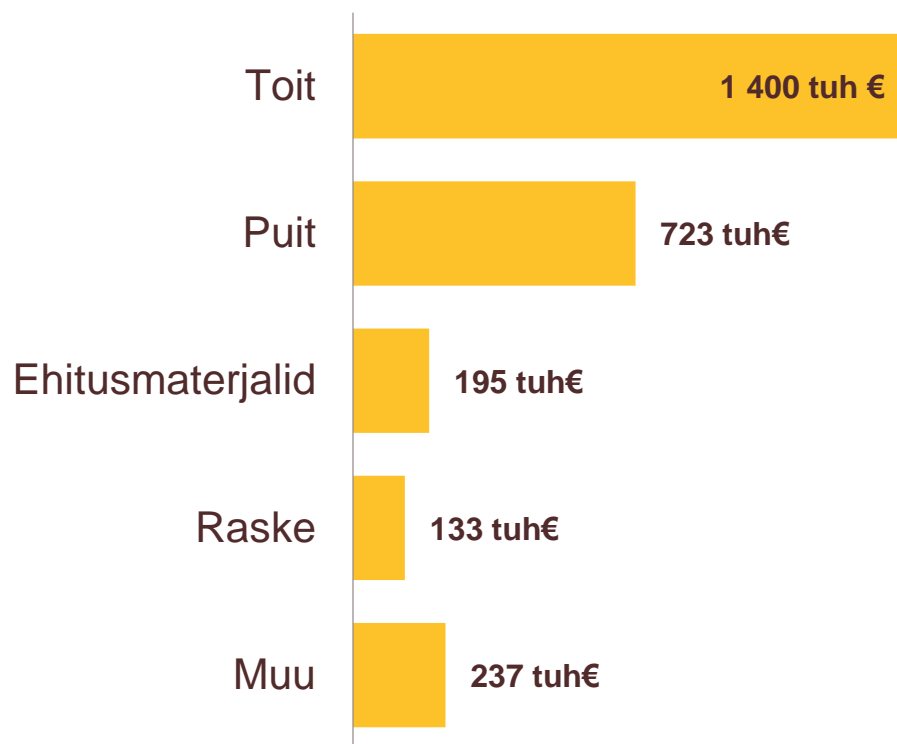

Investeeritakse 2 aasta jooksul

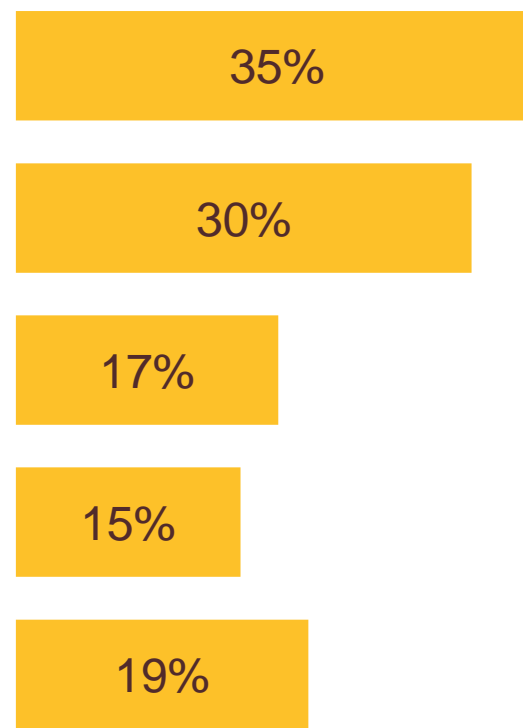

Keskmiselt 20% Eesti töötleva tööstuse tootmisprotsessist on automatiseeritud

Ettevõtte investeerib 2 aasta jooksul keskmiselt automatiseerimisse

Automatiseerituse tase

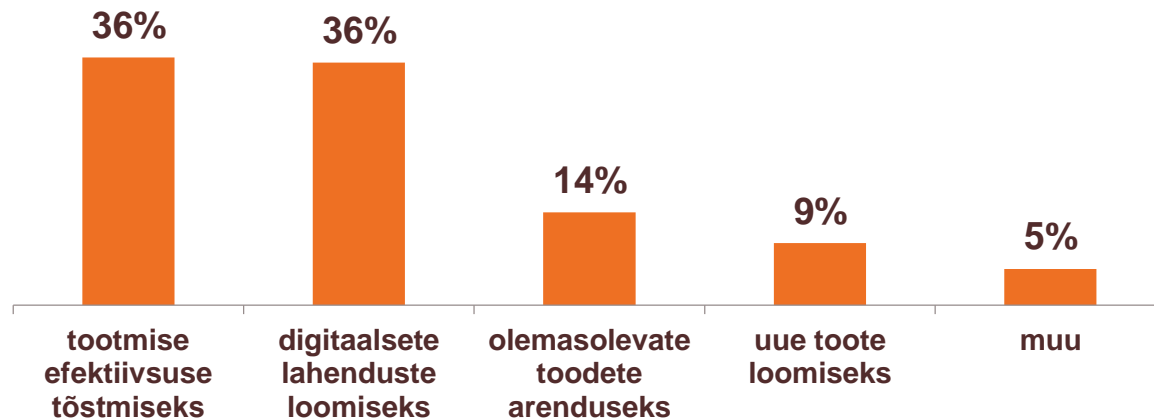

Mis hoiab automatiseerimist tagasi?

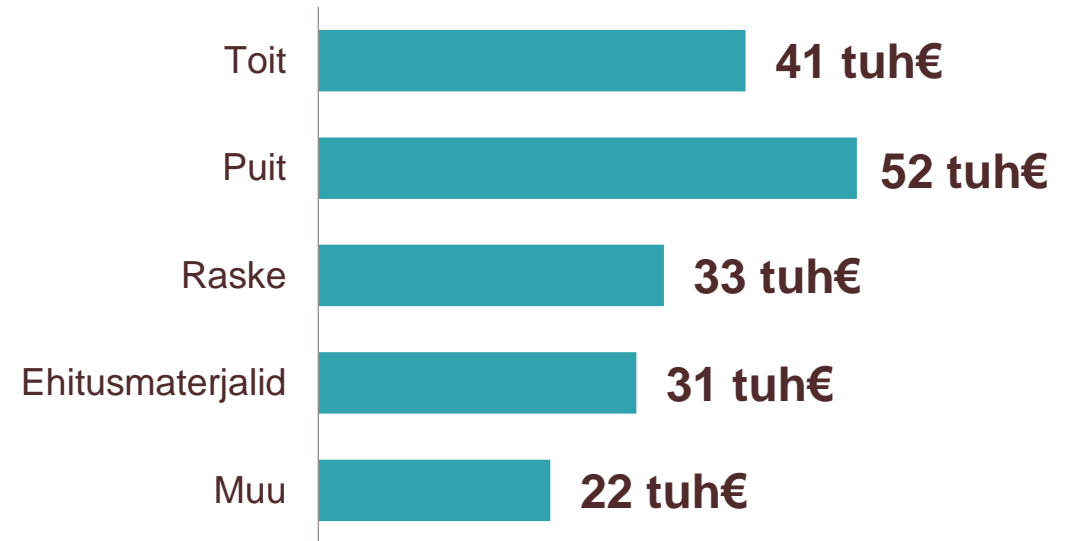
- „Automatiseerida saaksime ainult üle minnes kallimatele tootmisseadmetele, aga nende välja ostmiseks on vaja teha liiga riskantsed kulutused“
- „Automatiseeritud seadmed ja -töö vajab oskustöötajat, kes automatiseeritud liini ja töö eest vastutaks“

46% töötleva tööstuse ettevõtetest teeb koostööd IT-ettevõtetega

IT-ettevõtetega koostöö tegemise ajendid

Ettevõtte investeerib 2 aasta jooksul keskmiselt digitaliseerimisse

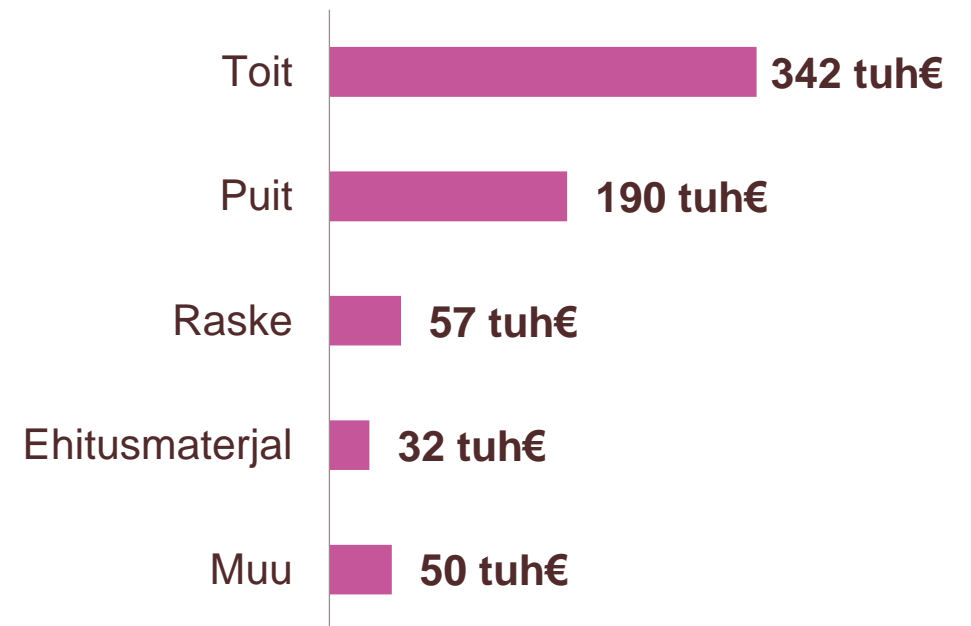
Digiauditi plaanib 2 aasta jooksul läbi viia 11% ettevõtetest.

50% töötlevast tööstusest kavatseb lisandväärtust tõsta panustades arendustegevusse ja koostöösse

- 21% vastanutest teeb juba koostööd arendus- ja teadusasutustega
- 75% on koostöö ülikooliks TalTech, 15% Tartu Ülikool, 9% EMÜ, 6% EKA

Ettevõtte investeerib 2 aasta jooksul arendus- ja koostöösse keskmiselt

Kokkuvõte

- Ettevõtjad on teinud tublit tööd ekspordimahtude kasvatamisel (2018.a +12,5%)
- Meie sihtturgude majanduskasv aeglustub, kriisi ei ole. TOP10 sihtriigi keskmine majanduskasvu prognoos +2,1%
- Tööjõuturul olulist leevenemist ei tule ja palgakasv püsib
- Ettevõtete marginaalid on õhukesed ja see ohustab investeerimisvõimekust
- Edasivaatavalt on võtmeküsimuseks ettevõtete suutlikkus rakendada uusi tehnoloogiaid ja arendada tooteid suurema lisandväärtuse saavutamiseks

- Ettevõtete hinnangud käibe kasvatamise võimalustele on langenud.
- **Suurimaks takistuseks töötajate leidmisel on kvalifitseeritud/haritud tööjõu puudus. See piirab ettevõtete uusi investeeringuid ning moodsate tehnoloogiate rakendamist tööstuses.**
- **Investeeringute mahud langevad 18% -> Oluline on ettevõtte konkurentsivõimet parandavaid investeeringuid mitte edasi lükata!**

Eestis on ligi 300 erinevat meedet toeks tööstuse arengule

Eesti tööstus 4.0

- **Inimesed on kõige olulisem ressurss Eesti tööstuses**

Senisest enam peame Eestis investeerima töötajate koolitamisesse ja haridusse, et võtta kasutusele uued tehnoloogiad ja töömeetodid.

- **Tark koostöö ja tark tellija**

Väikese riigina on ainuvõimalik, et kasutame kõiki võimalusi koostöö suurendamiseks ettevõtete ja erialaliitude, IT-klastri, ülikoolide, TAKide ja riigiga.

- **Viime kõik head ideed ellu**

Ettevõtjalt tulnud idee või küsimus vajab professionaalset nõu ja toetamist. Küsimuste ja ideede *one-stop-shop*.

- **Investeeringud**

Lisandväärtuse kasvu saavutame läbi automatiseerimise, uute tehnoloogiate kasutuselevõtu ja tootearenduse. Pank finantseerib partnerina ettevõtteid nende arenguplaanide elluviimisel.

Swedbank

